

Metka Šinigoj

BOŽIČ, ČAS ZA SKROMNOST IN POŠTENOST

Božični prazniki so tik pred vrati, ljudi pa se loteva običajna nakupovalna mrzlica. Kot nastavljeni avtomati tekajo od trgovine do trgovine po najlepša in najbolj prikupna darila in se na koncu leta znajdejo s prazno denarnico in duševno goloto.

Če bi se raje ustavili in razmislili o svojih dejanjih, bi se zavedeli, da tak način nakupovanja in zapravljanja denarja nima smisla. Večkrat lahko stisk roke in objem ali pa sproščen in odkritosrčen pogovor z domačimi pomenijo osebi več kot vsako drugo darilo. Tega pa se ljudje ne zavedajo in vztrajajo pri nepotrebnem trošenju denarja.

Ali se je nekoč pomemben, predvsem za vernike občuten praznik, nabit s pomeni, navadami in običaji, izjalovil v suhoparno izmenjavo daril? Nedvomno je ta praznik izgubil svoj pomen in duhovno vrednost. Nekoč so se ljudje predvsem veselili Jezusovega rojstva in zahajali v domačo cerkev. Ob tej priložnosti so se vsi družinski člani zbrali ob jaslicah in božičnem drevescu in ga skupaj okrasili. Ta navada se ni še povsem izgubila, vendar jo mladina doživlja v različni perspektivi. Za večino pa je danes nekaj samoumevnega preživljanje božičnih praznikov na smučišču in v podobnih počitniških krajih, ne glede na to če z družino ali s prijatelji. Edina pomembna sestavina je seveda zabava in tradicionalna izmenjava daril.

Vse prepogosto opažam, kako družina zgublja veliki pomen, ki ga je imela nekoč. Družina je bila trdno povezana skupnost, v kateri so si vsi člani pomagali in bili drug drugemu v podporo. Premagovala je tudi nerešljive težave in bila vedno za zgled in ponos vsakemu posamezniku. V zadnjih desetletjih so se družinske vezi ošibi-

le in pretrgale. Družina se je umaknila v ozadje in dala prednost drugim vrednotam. Opažam, da so družine, katerih člani so povezani z najtršimi vezmi in jim ni treba, da drug drugemu dokazujejo ljubezen z darili, zelo redke. V takih skupnostih vlada vedno veselo in prijazno vzdušje. Ob božičnih praznikih si družinski člani izmenja-

jo skromna darila, saj točno vedo, da se ljubezni do oseb, ki so nam pri srcu, ne more prikazati z darilom, pa če je še tako veliko in bogato. Ljubezen, ki jo čutimo do neke osebe, je globoko zakoreninjena v našem srcu, ne pa v darilu, zavitem v bleščeč papir. Resnici na ljubo pa lahko priznamo, da se tega zaveda zelo malo ljudi.

Na žalost se svet vrti okoli imidža, ki si ga posameznik sam ustvari. Ljudje ne cenijo posameznika takšnega kot je, ampak cenijo njegovo zunanjost, ki si jo lahko sam prikroji, in dejanja, ki jih sam ustvari. V božičnem času srečamo veliko prostovoljcev, ki prezbajo na cesti in delijo informativne prospekte in razglednice v zameno za skromen prispevek za manj srečne ljudi. Večji

del pešcev se na njihove prošnje sploh ne ozre in pospeši korak, nekaj ljudi pa se le ustavi, podari nasmeh prezeblji osebi, daruje nesrečnim ljudem delček svojega premoženja, in z veselim srcem nadaljuje svojo pot.

Če se sedaj povrnem k pravemu pomenu božiča, sem mnenja, da bi se moral ob tem prazniku vsakdo naučiti gojiti dve pomembni vrline: skromnost in poštenost.

Metka Šinigoj

Zimska pokrajina (Nataša Gombač).

**Vsem bralcem Rasti voščimo
VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE in
OBILO SREČE V LETU 2004**

POKAŽIMO SE SVETU

Uspehi mladih na medijskem področju

KLASIKI USPEŠNI NA TELEVIZIJSKI ODDAJI "PER UN PUGNO DI LIBRI"

Malokdo v zamejstvu še ne ve za zadnji podvig naših višješolcev. Zadnji trije razredi klasičnega liceja "France Prešeren" so se v torek, 2. decembra 2003, odpravili v Rim, kjer so se udeležili tekmovanja za znano televizijsko oddajo "Per un pugno di libri". Po precej izenačeni tekmi proti sovrstnikom iz Agrigenta so si "naši" zasluženo priborili zmago. Nekatere od njih smo zasledili in jim postavili nekaj vprašanj.

Bi nam razkrili, kako je potekala vaša priprava na to tekmovanje?

"Pobudo za to so dale profesorice Gržel, Ivašič, Rupel in Starc. Z njimi smo se pripravljali cel mesec, ostajali smo na šoli tudi po pouku, včasih tja do treh popoldne. Najtežje delo je bilo to, da smo morali poznati avtorje celotne svetovne književnosti in njihova najpomembnejša dela. Montalbanovo "Assassinio al comitato centrale" pa smo morali znati dobesedno na pamet!"

Kaj pa glede tekmovanja samega?

"Vse se je odvijalo v pičli uri. Šlo je pač za čas in tam ni bilo kaj; ali si znal ali ne. Vprašanja so bila namreč zelo specifična in si nismo smeli

dovoliti, da bi zaradi svoje treme zapravili ves trud, ki smo ga v to vložili."

Vaša požrtvovalnost pa se vam je dobro obrestovala, saj ste se domov vrnili zmagoviti (in z rekordnim številom točk, tako da se boste lahko udeležili tudi finalnih tekmovanj!). Ali bi to izkušnjo v bodoče še ponovili?

"Gotovo ne spada v rutino, zato mislimo, da je bila vredna napora."

Klasikom čestitamo in jim voščimo še veliko uspehov!

Petra Marega

Klasiki so zbrali absolutno največ točk, zato bodo spomladi tekmovali še za polfinale (foto Mitja Oblak)

TUDI MLADI SLOVENKI NA TV ODDAJI O MANJŠINSKIH MEDIJIH

Televisijska mreža Telefriuli je v sodelovanju s Tele 4 in s Corecomom 28. novembra predvajala oddajo o manjšinskih javnih medijih, v kateri so sodelovale razne pomembne osebnosti (npr. videmski župan Ceccotti, deželni svetovalec Dolenc, predsednik Videmske pokrajine Strassoldo, predsednik deželnega sveta Tesini, idr.) in nekaj mlajših predstavnikov manjšin, ki so prisotne v naši deželi. Slovensko manjšino sta zastopali Sara Magliacane, sodelavka Rasti, in Karin Malalan, predstavnica liceja "France Prešeren" iz Trsta.

Sara in Karin sta nam zaupali, da je bila izkušnja zanimiva in koristna. "Spoznali sva položaj furlanske manjšine in ostalih jezikovnih skupnosti naše dežele," je povedala Sara, Karin pa je dodala: "Sodelovanje je bilo tudi koristno, ker sva se lahko oglasili kot slovenska manjšina in prika-

zali naše probleme. Mislim, da je imela oddaja velik odmev, saj so jo predvajali kar štirikrat".

Jasna Košuta

SLOVENSKI DIJAKI PRVI NA ITALIJANSKEM FILMSKEM NATEČAJU

Slovenski dijaki so najbolje interpretirali Pirandellov humor in se uveljavili na vsedržavnem nivoju! Dijaki petega letnika jezikovnega liceja "France Prešeren" iz Trsta so konec minulega šolskega leta na pobudo profesorice Dunje Nanut posneli kratenk film in se prijavi na vsedržavni natečaj, ki ga je priredilo združenje "Centro nazionale studi Pirandelliani" iz Agrigenta na Siciliji. S svojim originalnim pristopom do tem, ki so značilne za znamenitega italijanskega pisatelja in dramatika, so si najprej prislužili nagradno študijsko potovanje v Agrigento, kjer so se prvi konec tedna v decembru skupaj s sovrstniki iz vse Italije udeležili seminarja o filmu in Pirandellu. Na seminarju samedem pa so njihov kratkometražni film (scenografijo je pripeval prof. Rajko Pertot, za montažo je poskrbel šolski sodelavec David Čok) ocenili za najboljšega med vsemi prijavljenimi na natečaj. Predstavnica razreda Jelena Šain nam je zaupala, da je ideja za scenarij zrasla iz resnične zgodbe, ki jo je doživela sama. Zgodba pripoveduje o dekletu, ki na izpitu iz baleta zaradi nerodnega padca pa ne izdela, poleg tega pa se zaradi padca prijatelji iz nje tudi norčujejo. O snemanju filma in udeležbi na natečaju pa nam je Jelena povedala naslednje: "Imeli smo res veliko zadoščenje. Najprej zato, ker si nihče izmed nas ni predstavljal, da bomo zmagali, saj

smo prvič šli v tak podvig. Film je bil verjetno tako všeč in je bil izbran za najboljšega, ker smo Pirandellov humor interpretirali na originalen način in si sami izmislili scenarij, medtem ko so vse ostale šole pripravile variacije na Pirandellova dela. Poleg tega je bilo zadoščenje veliko, ker smo bili v Agrigentu deležni res krasnega sprejema. Prejeli smo veliko pohval in doživeli velik uspeh. Seminarja se je udeležilo 1.200 dijakov in profesorjev. Naš film so, tako kot ostale, predvajali v veliki dvorani: sprožil je res bučen aplavz. Nazadnje smo na seminarju tudi spodbudili zanimanje za našo manjšino, saj smo se predstavili kot slovenska šola v Trstu, poleg tega pa so nas vsi slišali, ko smo se med seboj pogovarjali po slovensko. Temu so se zelo čudili in takoj ugibali, kateri jezik govorimo: nekateri so mislili, da gre za nemščino, drugi za ruščino... na splošno pa smo opazili, da o manjšini niso nikoli prej slišali. Nekateri (tudi med profesorji) niti niso vedeli, kje Trst je, in so celo mislili, da je glavno mesto Slovenije! Ob tem pa bi dodala, da so se nekateri tudi čudili, ker smo bili edini, ki smo si morali nagradno potovanje plačati sami, medtem ko so za vse druge udeležence poskrbele šole in jim plačale potovanje. Škoda, da naša šola ne razpolaga s sredstvi za take pomembne pobude..."

Breda Susič

5C z dokazi o prejemu 1. nagrade na filmskem natečaju (foto KROMA)

Raffaella Petronio GIBANJE

*Pojdi sam v gozd.
Ponoči.
Bos.
Prisluhni.
Nekaj se začinja...
Novo življenje,
ritem tvojega življenja.
Ti si tekoča materija
v vrtincu gibanja.
Včeraj sem te srečala na obali.
Pred morjem
utihni in prisluhni.
Nič nima več teže.
Dvigni roke v nebo.
Čutiš morje pred sabo?
Je tudi v tebi.
Ritem valov,
neskončno iskanje smisla,
neskončno gibanje nemirne površine.
To si ti.
Ne boj se svojih valov,
ker vse je gibanje, vse je dih.*

Tomaž Scarcia

ČESTITKA

PETER RASENI je uspešno dokončal študij ekonomije na tržaški univerzi. Iskreno mu čestitajo in voščijo obilo uspehov vsi prijatelji in sodelavci Rasti ter člani Slovenskega odra.

KAJ MENIJO VIŠJEŠOLCI O NARODU, MANJŠINI, DRUŠTVIH...

Programska konferenca, na kateri so odgovorni v naši manjšini analizirali stanje slovenske narodne skupnosti v Italiji, se je lotila tudi vprašanja nas mladih. Kaj mislimo mladi o narodnostnem vprašanju, o odnosih med manjšino in večino? Kako gledamo mladi na manjšinsko organiziranost, ali se dovolj vključujemo v društva, kaj o njih mislimo, ali smo dovolj angažirani pri vodenju društev?

Maja Mezgec

Da bi odgovorili na ta in na številna druga vprašanja, so prireditelji programske konference (krovni organizaciji SSO in SKGZ) skupini mladih zaupali izvedbo ankete. Anketa

Zbrane podatke so v sodelovanju s Slovenskim raziskovalnim inštitutom obdelale Daša Bolčina, Maja Mezgec, Zaira Vidali in Ana Wermfenig. O anketi smo se pogovorili z Majo Mezgec, mlado raziskovalko, sodelavko SLORi-ja, ki je diplomirala na Oddelku za vzgojne vede tržaške univerze.

Kaj ste ugotovili v zvezi z udejstvovanjem mladih v raznih organizacijah in društvih?

Ugotovili smo, da je 83% mladih aktivnih v različnih društvih. Zasledili smo velike razlike med odgovori Goričanov in Tržačanov, in sicer glede na to, ali so društva, v katerih se udeležujejo, slovenska ali italijanska. Dijakov, ki so

Med dijaki, ki sodelujejo pri političnih skupinah, opazimo, da polovica teh izbere italijansko skupino; pri prostovoljnem delu pa skoraj dve tretjini dijakov izbere organizacijo v italijanskem okolju.

aktivni samo v slovenskih organizacijah, je več v Trstu (61%) kot v Gorici (45%). Če pogledamo po posameznih področjih, ugo-

tovimo, da tržaški dijaki sledijo temu trendu večinoma glede udejstvovanja v športnih društvih (večinoma se odločajo za slovenska društva), goriški dijaki pa se za slovenska društva odločajo večinoma na kulturno-prosvetnem področju. Zanimiv je tudi podatek, da je tistih, ki se udeležujejo iz-

je bila izvedena med slovenskimi višješolci iz Trsta in Gorice in je zaobjela skupno 576 dijakov.

74% vprašanih se strinja s trditvijo, da večinski narod diskriminira pripadnike slovenske manjšine. 70% dijakov ima občutek, da večinski narod ne ceni oziroma zaničuje slovensko kulturo in jezik. Zanimivo je, da je med temi tudi dobra polovica tistih, ki so se opredelili za slovensko in italijansko narodnost, in tistih, ki so se opredelili za neslovensko narodnost, ter polovica takih, ki se za narodnost niso opredelili.

Prisotnost in sodelovanje s starejšimi generacijami v društvih ne predstavlja večjih ovir. 57% pa se strinja s trditvijo, da starejši člani ovirajo inovacije, ki bi jih mladi radi vnesli.

82,8% višješolske populacije se posveča eni ali več izvenšolskim dejavnostim. Od teh je 55,6% dejavnih samo v slovenskih krogih, 12,3% samo v italijanskih, 14,9% v slovenskih in italijanskih in 17,2% ni dejavnih. Odstotek dejavnih je najvišji med tistimi, ki so se opredelili za slovensko narodnost.

ključno v italijanskih društvih - ali pa se udeležujejo tako v italijanskih kot

v slovenskih organizacijah, 27%. 17% dijakov pa sploh ni aktivnih. Kar se tiče odstotkov udejstvovanja, smo prišli do zaključka, da

A nketiranci imajo vtis, da delovanje v slovenskih krogih ali v obeh (slovenskih in italijanskih) pripomore k njihovu osebnemu razvoju.

smo zelo blizu vse-

državne- mu itali- janskemu povprečju.

Iz ostalih vprašanj

smo ugotovili

med drugim tudi to, da mladi ne občutijo problema sobivanja dveh ali več generacij v istem društvu. Vendar so mladi kritični, ker ocenjujejo, da starejši člani ovirajo inovacije, ki bi jih mladi radi vnesli v društveno delovanje.

Mladi in narodna pripadnost - kakšne zanimivosti so se pokazale na tem področju?

Presenetila nas je razlika med goriškimi in tržaškimi odgovori. V Gorici se naroda - tj. večin-

ski italijanski in manjšinski slovenski - bolje poznata in sta manj ločeni skupnosti. Obratno pa je v Trstu, kjer

tisti, ki so se opredelili za slovensko narodnost, občutijo močnejšo

ločitev od someščanov. Mislim, da je ta anketa dokaz, da je treba predvsem v Trstu še veliko narediti, da bi premostili ločitev med skupnostima.

Sedaj, ko ste dokončale študijo, kaj bo s temi podatki? Jih bo kdo uporabil in ukrepal?

Pri vodenju društva, ustanove ali organizacije aktivno sodeluje 20% anketiranih.

Mislile smo poglobiti analizo in naknadno objaviti še nove podatke oziroma izsledke, ki izha-

jajo iz ankete. Ta študija je namenjena tistim, ki se ukvarjajo z mladimi, vodilnim v zamejskih krovnih organizacijah ter društvom. Koliko jih bodo ti uporabili, ne vemo, upamo pa, da jih

Strditvijo, manjšina naj bo enotnejša in naj premosti politično razdvojenost, soglaša 80% anketiranih. 72% je mnenja, da imajo društva premalo skupnih dejavnosti s sorodnimi organizacijami iz Slovenije, Italije, Evrope. 86% podpira izjavo, da bi morali izboljšati poznavanje drugih manjšin v Evropi.

bodo upoštevali pri svojem delovanju. Vendar gre to mimo naših moči in je odvisno od njih samih.

Hvala za razgovor.

Mirjam Malalan

85% je mnenja, naj šola v večji meri se-znanja mlade z organiziranostjo slovenske manjšine (delovanje ustanov, organizacij, društev ipd.).

KOGA MOTIJO KRŠČANSKI SIMBOLI?

Afera o razpelih" je oktobra v Italiji ponovno sprožila že staro vprašanje, ki je zvezda stalnica na svodu italijanskega, evropskega in splošno svetovnega družbeno-političnega dogajanja. Gre za gorijski vozložek sožitja vere in načela laičnosti države. Italija spada med države, v katerih je krščanstvo zelo razširjeno med ljudmi. Politični odnosi med Svetim sedežem in Italijo so bili urejeni z lateransko pogodbo leta 1929 in Novim konkordatom iz leta 1984. Oktobra je

sodna oblast sklenila, da v šolah ni prostora za razpelo kot verski simbol. Le nekaj dni kasneje je bila sporna razsodba preklicana. Kaj lahko razumemo iz dogajanja v zadnjih mesecih? Je Italija ubrala pot laicizma, ki jo je zarisal predsednik Evropske konvencije Giscard D'Estaing? Kaj pomeni danes razpelo, kakšno simboliko ima in kam spada? Na ta in še druga vprašanja bodo odgovarjali naši intervjujanci.

Andrej Černic

KRIŽ IN SIMBOL ISLAMA SE DOPOLNJUJETA

Pogovor s patrom Mirkom Peliconom

Za mnenje glede "afere o razpelih" smo vprašali patra Mirka Pelicono, ki deluje v goriški župniji Sv. Ivana. Z veseljem nam je podal svoje gledanje na islam v današnjem svetu in na močno simboliko, ki jo vsebuje križ.

Mirko Pelicon

"Mirko, ali meniš, da bi afera o razpelih lahko postala povod za Huntingtonov clash of civilizations (spopad civilizacij) med islamom in krščanskimi krogi v Italiji?"

"Mislim, da je oseba, ki je začela polemiko o prisotnosti križa samega v javnih prostorih, daleč od tega, da bi predstavljala stališča vseh muslimanov v zahodnem svetu. To je izraz ekstremista, ki ga lahko najdemo povsod. Islam je v naših očeh še tuj svet. Govorimo o zelo artikulirani stvarnosti, podobno kot pri krščanstvu. Še za krščanstvo sami večkrat ne vemo pravzaprav, za kaj gre. Nedvomno pa življenje, ki ga narekuje koran, muslimanu ne

vsiljuje fundamentalističnih stališč. Po mnenju nekega islamista na univerzi "La Sapienza" v Rimu je islam danes v razcepu, približno tako kot zahodna družba v renesančnem obdobju, na prehodu iz srednjega v novi vek. Zato v resnici ne gre za civilizacijsko soočanje islama s krščanstvom, vzhoda z zahodom, temveč predvsem za soočanje znotraj islama samega, med konservativnimi fundamentalističnimi in modernističnimi silami.

"Kaj pa meniš o pomenu, ki ga ima križ v 21. stoletju?"

Krščanska tradicija (v obliki izročila oz. kulture) je vedno postavljala v središče pozornosti osvobojenega človeka. Za krščanstvo je ta svoboda mogoča le v osebi Jezusa Kristusa. V dveh tisočletjih krščanstva se je razvila prava kultura človeškosti, ki je sposobna ovrednotiti vsa življenjska obdobja človekove rasti, njegove krize in v njem videti lepoto vstajenja. Zato križ! Križ je simbol te kulture, je znamenje dostojanstva osebe, ki smo ga ljudje prejeli, ker je Nekdo umrl za nas. Nihče ne more ovreči tega znamenja, lahko se kveč-

jemu nauči spoštovanja do njega. Menim pa - in mislim, da se bodo s tem vsi strinjali -, da bi lahko v območjih, kjer je posebej gosto naseljena islamska skupnost, poleg križa obesili simbol islama, ki ne more biti v nasprotju s krščanskim simbolom. Le dopolnjuje ga. Za muslimana velja: "Allah je velik". Za kristjana se je ta veličina razodela v ponižni ljubezni Gospoda na križu. Na vse načine se je treba truditi za ploden dialog. Splača se! Različnost kultur in verstev res bogati in je nekaj dopolnjujočega ob postavki, da ima vsak zrelo zavest pripadnosti. Različnost pa zna biti tudi nevarna, če jo ljudje začinijo z veliko mero ignorance."

Andrej Černic

V marsikaterem razredu naših šol razpela ni več na stenah (foto B. Susič)

V šoli se med poukom raznih predmetov srečujemo z dediščino, ki jo je naši kulturi pustilo krščanstvo. Literatura, filozofija, likovna umetnost in še marsikateri drug predmet predpostavlja znanje o krščanstvu in miselne vzorce, ki so se oblikovali pod vplivom te religije. O tem smo se pogovorili s Petrom Černicem, mladim profesorjem filozofije in zgodovine na goriškem klasičnem liceju Primož Trubar in pa z Magdo Jevnikar, profesorico slovenščine na trgovskem tehničnem zavodu Žiga Zois v Trstu in likovno kritičarko.

KRŠČANSTVO JE ODLOČILNO POGOJEVALO VSESTRANSKI RAZVOJ EVROPE

Pogovor s prof. Petrom Černicem

Peter Černic

Krščanstvo je v zadnjih dveh tisočletjih najbolj vplivalo na razvoj Evrope. Katere so sledi, ki najmočneje kažejo vpliv krščanstva na miselnost in na vrednote današnje Evrope?

Krščanstvo je nedvomno odločilno pogojevalo vsestranski razvoj Evrope v zadnjih dveh tisočletjih. S Crocejem lahko rečemo, da je krščanstvo odprlo nova obzorja razmišljanja, s katerimi se je v zadnjih dveh tisočletjih vsak mislec hote ali ne hote moral soočiti. Glede sledov, ki kažejo na vpliv krščanstva na miselnost in na vrednote današnje Evrope, bi tu v prvi vrsti opozoril na krščanski pojem "caritas", ljubezen, ki ni

le temelj pojmu solidarnosti, ampak vsemu temu, kar vrednoti človeka v vsej njegovi polnosti.

Razpela, ki visijo na stenah v razredih italijanskih šol, niso le simbol vere, toliko manj v dobi multikulturalnosti, ko so tudi šole kraj medsebojnega srečanja različnih kultur in religij. Kateri je pravzaprav pomen prisotnosti razpela v šolah?

Kot je sodstvo že v 80. letih določilo, razpelo v šoli ni izključno znak krščanske vere, ampak predstavlja predvsem univerzalni simbol ljubezni in kot takega naj bi ga vsi obiskovalci šolskih prostorov sprejemali ne glede na osebno versko ali laično opredelitev.

Peter Špacapan

SRŽ PROBLEMA TIČI

V POMANJKANJU VERSKE IZOBRAZBE

Pogovor s prof. Magdo Jevnikar

Mlade poučuješ slovensko literaturo, si pa tudi umetnostni kritik. Ali ima po tvojem mladina danes dovolj znanja in potrebne instrumente, da lahko razume in interpretira krščanske motive in simbolično, s katerimi je naša umetnost tako rekoč prepojena?

Žal ne. Mislim, da še nikoli ni bila priprava na tem področju tako pomanjkljiva. Predvsem zato, ker eden zvrta na drugega odgovornost za to izobrazbo - starši se sklicujejo na šolo, šola na veroučitelje, veroučitelji se sklicujejo na to, da k verouku zahajajo tudi neverni in da jih je treba prite-

gniti s takimi temami, ki naj bi bile splošno zanimive, kot so npr. prestopništvo, mamila, spolnost...

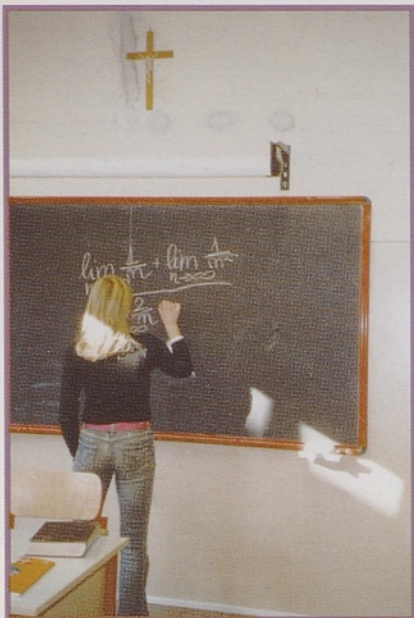
Problem je treba vsekakor širše uokviriti; zdi se mi, da se mladim na vseh področjih skušamo približati s takimi prijemi, da bi se jim prikupili: tudi v šoli moraš biti zanimiv, multimedialen, privlačen... In včasih se komu zdi, da verska izobrazba ni dovolj privlačna in zanimiva. Mislim, da je to problem odraslega človeka, ne mladih. Pri svojem predmetu se na primer večkrat dotikam teh tem, kot so smisel življenja, vera, religija... v literaturi se dostikrat srečujemo s temi problematikami. In

moram reči, da so to ure, ki uspejo najboljše, saj so mladi izredno občutljivi, dovzetni za te teme. Vendar če dijaki nimajo že pred tem osnovnega znanja, lahko zaideš v klepetanje...

Ali je prav, da križ visi na šolskih zidovih?

Učilnica brez križa me ne straši. To dojemam kot nekaj normalnega. Ni pa normalno ne zdravo, da se moramo o tem pogovarjati pod mučnim vtisom dogodka, ki je vso stvar sprožil.

Ko sem potovala po svetu, sem v drugih kulturah že pri zelo mladih ljudeh videla zelo poglobljeno znanje o lastni

Z ali brez križa na stenah - važno je poglobiti svoje znanje o lastni religiji (foto B. Susič)

religiji: npr. pri judih (o njih se ve, da imajo zelo poudarjeno versko formacijo) pri muslimanih, pa tudi pri budistih... (tam so npr. že zelo mladi hodili po cele mesece na neke vrste poletne priprave, da bi si pridobili znanje izključno o svoji religiji)... Mi, v t.i. zahodni civilizaciji, pa smo na tem področju najbolj revni, pravzaprav nam ni mar, da bi spoznali krščanstvo. Ne gre toliko za to, da bi imeli versko vzgojo, pač pa je to, kar primanjkuje, že sama verska izobrazba. Zato ni niti čudno, da se mladi pri 15 letih navdušujejo za kake orientalske religije, ki jih spoz-

najo zelo površno, ker ne poznajo kulture, v kateri so nastale, ne poznajo mentalitete narodov, kjer so razširjene itd. Tako se zgodi, da od teh religij vzamejo samo tisto, kar jim prija, to pa ni prav... V bistvu ti mladi le iščejo odgovore na

bistvena vprašanja. Težko je usklajevati orientalsko religijo z našim načinom življenja, to pripelje do kontrastov, v najhujših primerih celo do skizofrenije. Stvar se lahko izrodi v neko zapiranje v majhne skupine, marsikdo zaide v konflikt sam s sabo. Ali celo odide proč. Ko sem v Ljubljani poslušala Dalai Lamo (na srečanje sem odšla na prigovarjanje hčerke), sem bila zelo potolažena, ker mi je potrdil, da sem o tem vprašanju razmišljala pravilno. Sam je namreč rekel, da imamo tu, v naši kulturi in religiji dovolj dobrih idej in vrednot, za katere se lahko navdušimo. Sam je bil celo skeptičen do tistih, ki prevzemajo druge, orientalske religije. Iskanje je pravilno, ne pa beg pred sabo.

Po mojem v vsej tej polemiki okrog razpela v šolah problem ne tiči v križu samem. Katoličani so se namreč tako razburili, ko je zgledalo, da jim bodo vzeli križ, v resnici pa sami ne poznajo svoje religije. Problem je bolj v tem, da katoličani - z ali brez križa na stenah - nimajo največkrat nobene želje, da bi poglobili svoje znanje o lastni religiji, o globokih sledovih, ki jih je pustila v naši kulturi, filozofiji, miselnosti, literaturi, likovni umetnosti itd...

Ivan Jevnikar, Breda Susič

Primož Rogelja

KAJ MISLIJO DIJAKI?

V minulih mesecih se je veliko pisalo in govorilo o razpelih v razredih: so potrebna ali ne? Kateri pomen imajo? Pa pogledjmo stvar tudi z zornega kota dijakov, ki se jih zadeva direktno tiče. Kaj mislijo dijaki o celotni aferi? Jih križ v razredu moti? Kako doživljajo njegovo simboliko?

Za stališče in mnenje sva povprašali enega od predstavnikov dijakov liceja F. Prešerna, Primoža Rogeljo, ki obiskuje četrti letnik znanstvene smeri.

Misliš, da je prav, da se v šolah italijanske države - kjer je vedno več priseljencev z lastno vero in kulturo, ki se razlikuje od krščanske, - odstrani razpelo, kot je oktobra odredil sodnik v l'Aquili, potem ko se je predsednik Zveze muslimanov v Italiji pritožil?

"Stalne spremembe nas dandanes vodijo v neizbežno in - z vidika velike večine ljudi - tudi nepotrebno globalizacijo. Priseljencev iz vseh krajev sveta je iz dneva v dan več: odločajo se za skok v neznano v upanju, da se jim bodo uresničile sanje o boljšem življenju. Zapustijo svoj dom, svojo zemljo in družino; česar pa ne zapustijo, je vera, ki ohranja tudi vez z matično domovino. Razpelo v šolah in v drugih javnih

prostorih lahko predstavlja za te ljudi, ki so drugačne vere kot mi, problem, vendar je razpelo simbol naše vere in del naše sedanosti in prihodnosti, del naše zgodovine, ki jo morajo vsi spoštovati. Mnenja sem, da po eni strani razpelo v razredu ni potrebno, ker je med mladimi precejšen odstotek ateistov, razpelo pa mora biti v šoli, predvsem za tiste dijake, ki se naslanjajo na vero. Znak strpnosti do različnih se kaže v primerih, ko daješ vsem možnost, da se počutijo čim bližje domu, tako da lahko prosto govorijo v svojem jeziku in da lahko prosto izpovedujejo svojo vero. Gradimo most, ki bo v prihodnosti združeval ljudi vseh ver, vseh jezikov, vseh kultur... Taka prihodnost zahteva veliko dela, veliko medsebojnega spoznavanja in razumevanja, veliko strpnosti. Upam, da bomo ta cilj le dosegli, saj si ga vsi mladi želimo."

Nina Corbatti
in Verena Zerjul